

Záchrana ohroženého druhu v přírodě

(k otázce: Máš možnost spolehlivě zachránit jeden druh v přírodě. Podle čeho si vybereš?)

Rostliny a živočichové mohou být v přírodě ohroženi z různých důvodů: lov/sběr, přírodní nebo člověkem způsobená katastrofa, zavlečení predátoři/ herbivoři/ konkurenti/ nemoci a také úbytek až likvidace přirozeného biotopu, je-li na něj živočich/rostlina úzce specializovaný.

Jednou z podle mě nejlepších metod záchrany je vypracování metodiky chovu/pěstování daného druhu v zajetí, založení dobře vedeného chovu/kultury ve specializovaném zařízení- jakési „genové základny“, a vracení zde odchovaných jedinců do vyhovujícího biotopu. V řadě případů se tak už podařilo zachránit druh téměř vyhubený (kůň Převalského, jelen milu, zubr evropský). Na druhou stranu např. kočkovité šelmy ztrácejí v zajetí plachost a zpravidla i dokonalost loveckých technik, takže by po vysazení nejspíš rychle padly za oběť lovcům v nejbližší vesnici, nebo svým „přirozeným“ přírodním podmínkám. Naopak některé vzácné druhy (například hmyzu) jsou natolik specializované na určitou podmínku, že o úspěšném chovu v zajetí nemůže být řeč. Přesto se mi zdá zbytečný „konzervativní přístup“, tzn. oplotit poslední kousek biotopu, vypustit tam jediné zbývající kusy ohroženého druhu, a ať se příroda postará... když k tomu nějaká chytrá zákonodárná hlava přidá úplný zákaz chovu a vývozu, je konec druhu zaručen. Žádná rezervace totiž není dost velká a následky inbreedingu na sebe nenechají dlouho čekat, při troše štěstí přijde ještě předtím epidemie nějaké choroby a pokosí poslední přeživší, obvykle navzájem si příbuzné jedince. Navíc ne nadarmo se říká, že „zakázané ovoce chutná nejlépe“, takže pytláci nebo samozvaní sběratelé (v případě rostlin), zásobující černý trh, na sebe nenechají dlouho čekat.

Jako objekt zájmu bych si vybral druh ohrožený likvidací jeho přirozeného životního prostředí, samozřejmě málo adaptabilní ke změnám (nemá cenu „zachraňovat“ třeba potkana, pokud by začaly mizet mokřady v JV Asii, byť jsou jeho původním přirozeným biotopem). Myslím si totiž, že druhy ohrožené bezprostředním lovem/sběrem lze zachránit jen jeho zastavením, jinak by výsledkem vysazování byla jen plná břicha, popřípadě kapsy místních domorodců (a tady nezáleží na tom, kolika paragrafů je daný druh chráněn – například u drobných živočichů je v rozvojových zemích tropů časté, že z úlovku nechráněné druhy jsou exportovány chovatelům do Evropy, popř. USA, a chráněné skončí na stolech chudých vesničanů, kteří je ulovili). Podobně druhy ohrožené zavlečenými nepřáteli nelze zachránit bez eliminace introdukovaných predátorů, herbivorů, potravních konkurentů a nebezpečných nákaz, jako v předchozím případě se vysazování mine účinkem (tady je už úplně jedno, jakým stupněm ochrany se může daný druh pochlubit... kočce zavlečené do Austrálie je přece jedno, jestli ten bandikut, kterého právě požívá, patřil do seznamu CITES I. nebo II....)

Zároveň by to měl být druh nějakým způsobem nevýrazný nebo opomíjený. Taková „mediální hvězda“ jako je panda velká, má myslím o svou budoucnost, alespoň tedy v zoo, postaráno. Ale jsou i ohroženější druhy, o které se nikdo příliš nezajímá, právě proto, že mají skrytý způsob života a jsou nevýrazné. Jedním z takových je například anoa, drobný pralesní tur z JV Asie. Svou biologii je to dosti zajímavé zvíře, ale pro laického pozorovatele jen „malá hnědá kráva“. Často se v souvislosti se záchranou ohrožených druhů mluví o roli zoologických zahrad, pravda je ale taková, že i zoo se

musí nějak žít, tudíž hledí nejen na zoologickou kvalitu svých sbírek, nýbrž i na jejich atraktivitu pro návštěvníky. A proto si trůfám tvrdit, že pokud by si měl jakýkoli ředitel zoo vybrat, zda vybuduje novou ubikaci pro anoa nebo bílé tygry, primárně bude volit tygry, pro svou barvu miláčky publika, ačkoli je to jen barevná odchylka šelmy, kterou vlastní alespoň ve 3 exemplářích i ta nejmenší zoo („který návštěvník by se dnes šel podívat do zoo na stádo malých hnědých krav?“). Pokud by ale chtěl druhy podobně ohrožené a zavržené chovat někdo jiný než zoo, nebo nedejbože soukromník, byť sebeschopnější a mající kontakty se zemí výskytu a možností tam zvířata dostatečně odborně vysazovat, má značně svázané ruce, neřku-li smůlu. Například už zmiňovaný anoa patří mezi druhy ze seznamu CITES I., tzn. druhy se kterými nelze legálně obchodovat, tudíž ani vlastnit. A tak je řada druhů hubena likvidací přirozeného prostředí a na druhé straně ubíjena pod tíhou všemožných (možná někdy i nemožných) seznamů, vyhlášek a zákonů. A právě z těchto druhů bych si vybíral jeden, který bych chtěl spolehlivě zachránit.